A TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLETE (kilencedik tanács)

2014. november 27.*

„Verseny — Kartellek — A hálózati transzformátorok piaca — Az EK 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke megsértését megállapító határozat — A piac felosztására irányuló megállapodás — A 2002. évi engedékenységi közlemény — Bírságok alóli mentesség — Jogos bizalom — Indokolási kötelezettség”

A T-521/09. sz. ügyben,

az **Alstom Grid SAS**, korábban Areva T&D SAS (székhelye: Párizs [Franciaország], képviselik kezdetben: A. Schild, C. Simphal és E. Estellon, később: J. Derenne, A. Müller-Rappard és M. Domecq ügyvédek)

felperesnek

az **Európai Bizottság** (képviselik kezdetben: A. Bouquet, N. von Lingen és K. Mojzesowicz, később: M. Bouquet, K. Mojzesowicz és P. Van Nuffel, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen

az EK 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/39.129 – „hálózati transzformátorok”-ügy) 2009. október 7-én hozott C (2009) 7601 végleges bizottsági határozat megsemmisítése iránti kérelme tárgyában,

A TÖRVÉNYSZÉK (kilencedik tanács),

tagjai: D. Gratsias, elnökként eljáró bíró, Czúcz O. (előadó) és I. Labucka bírák,

hivatalvezető: J. Plingers tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2014. május 21-i tárgyalásra,

meghozta a következő

**Ítéletet**

## A jogvita előzményei és a megtámadott határozat

1 A jelen ügyben érintett ágazat a hálózati transzformátorok, a takaréktranszformátorok és a 380 kV vagy az annál nagyobb feszültségű söntfojtók ágazata. A hálózati transzformátor nagy jelentőségű elektromos alkatrész, amelynek feladata a feszültség csökkentése vagy növelése egy áramkörön belül. E transzformátorokat különálló berendezésként vagy a kulcsrakész erőművek részeként értékesítik.

* Az eljárás nyelve: francia.

2 A jelen jogvita szempontjából releváns időszakban, vagyis 1999. június 9. és 2003. május 15. között az akkor az Alstom T&D SA nevet viselő felperes a hálózati transzformátorok piacán tevékenykedett. Ezen időszak alatt az Alstom végső anyavállalat végig az Alstom France SA (1999 augusztusától a neve Alstom Holdings) tőkéjének 100%-os tulajdonosa volt, maga ez utóbbi társaság pedig a felperes tőkéjének volt a 100%-os tulajdonosa.

3 Miután az Alstom-csoport eladta a hálózati transzformátorok gyártásával kapcsolatos tevékenységet az Areva-csoportnak, a felperest 2004-ben átruházták az Areva SA irányítása alatt álló Areva-csoportra, majd átnevezték Areva T&D SA-ra.

4 2004. május 11-én és 12-én a Bizottság a COMP/38.899 – „gázszigetelt kapcsolóberendezések”-ügy keretében helyszíni vizsgálatot tartott többek között a Hitachi Ltd helyiségeiben, ahol dokumentumokat is lefoglalt.

5 2004. szeptember 9-én a Hitachi mentesség iránti kérelmet terjesztett elő a kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló, 2002. február 19-i bizottsági közlemény (HL 2002. C 45., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 155. o.; a továbbiakban: 2002. évi engedékenységi közlemény) alapján, a gázszigetelt kapcsolóberendezések tekintetében. E kérelemben a Hitachi többek között benyújtotta többek között azon dokumentumok másolatait, amelyeket a Bizottság a fent hivatkozott helyszíni vizsgálat során a helyiségeiben talált.

6 2004. szeptember 22-én az Areva benyújtotta az első mentesség iránti kérelmet. Ezen első mentesség iránti kérelem elsődlegesen az Európai Unió több tagállamára (különösen Belgiumra, Németországra, Franciaországra, Hollandiára és Ausztriára) kiterjedő versenyellenes magatartásokra vonatkozott. Az Areva e kérelemben hivatkozott az „Aero Club” nevű, a hálózati transzformátorok ágazatában működő nemzetközi kartellre is. Ezzel összefüggésben megjelölte az ebben részt vevő európai és japán vállalkozásokat, valamint tájékoztatást adott a kartell működési módjáról. Egyebekben kiemelte, hogy e magatartások 1998–1999-ben megszűntek. 2005. december 7-én a Bizottság elutasította ezt az első mentesség iránti kérelmet, kiemelve, hogy megítélése szerint a kérelem nem felelt meg a 2002. évi engedékenységi közlemény 8. pontjának a) vagy b) alpontjában előírt feltételeknek.

7 2005. január 15-én az Areva benyújtotta a második mentesség iránti kérelmet. Ebben elsődlegesen azokról a lehetséges versenyellenes magatartásokról szolgáltatott információkat, amelyek a hálózati transzformátorok német és francia piacát érintették, kiemelve az ezen feltételezett kartell, illetve azon kartell közötti különbségeket, amely kapcsán a Bizottság a „gázszigetelt kapcsolóberendezések”-ügyben helyszíni vizsgálatot tartott. Az Areva 2006. szeptember 21-én visszavonta ezt a mentesség iránti kérelmet.

8 2006. május 2-án az Areva benyújtotta a harmadik mentesség iránti kérelmet, amely egy Németországot és Franciaországot érintő feltételezett kartellre vonatkozott. Kiegészítette a 2006. szeptember 8-án szolgáltatott információkat, ismét benyújtva a Németországot és Franciaországot érintő versenyellenes magatartásra vonatkozó adatokat, és közölte, hogy Belgium, Hollandia és Ausztria volt még érintett. Ebben az összefüggésben hivatkozott továbbá egy olyan *„gentlemen’s agreementre”*, amely szerinte a „nem belföldi” piacokat, vagyis azokat az európai piacokat érintette, ahol az európai gyártók nem rendelkeztek gyártó létesítménnyel, mint például Spanyolország és Olaszország. Végül kijelentette, hogy a *„gentlemen’s agreement”* 1997-ben vagy 1998-ban véget ért. 2006. október 10-én az Areva azt a pontosítást tette, hogy e *„gentlemen’s agreement”* látszólag csak egyoldalú magatartás volt, és tagadta e magatartások versenyellenes jellegét. 2006. október 31-i levelével a Bizottság „a hálózati transzformátorok németországi, ausztriai, franciaországi és hollandiai ágazatában működő, feltételezett kartell tekintetében” feltételes mentességet engedélyezett az Areva számára.

9 2007. február 7-én és 8-án a Bizottság helyszíni vizsgálatokat tartott a társaságok németországi, ausztriai és franciaországi helyiségeiben.

10 2007. február 7-én a Siemens-csoport mentesség iránti kérelmet nyújtott be. 2007. február 15-én a Siemens kiegészítette ezt a kérelmet, bizonyítékokat szolgáltatva egy hálózati transzformátorok ágazatában fennálló, „*gentlemen's agreement* (GA)" megnevezésű szóbeli kartellt illetően, amelynek értelmében az európai gyártók nem értékesíthették termékeiket Japánban, a japán gyártók pedig nem értékesíthették termékeiket az európai piacon. 2007. december 6-án a Bizottság a 2002. évi engedékenységi közlemény 8. pontjának b) alpontja alapján feltételes mentességet engedélyezett a Siemens számára, mivel a vállalkozás elsőként szolgáltatott e kartellel kapcsolatban olyan bizonyítékot, amely lehetővé tette a Bizottság számára, hogy megállapítsa az EK 81. cikk megsértését.

11 2007. március 14-én a Bizottság egy kérdőívet küldött a felperesnek és más vállalkozásoknak. A felperes erre 2007. március 27-én válaszolt.

12 2007. március 29-én találkozót tartottak a felperes képviselőivel, amelynek során a Bizottság bemutatott bizonyos dokumentumokat, és e tekintetben kérdéseket tett fel.

13 2007. június 1-jén a Hitachi-csoport egy másik engedékenység iránti kérelmet terjesztett elő, amelyet 2007. augusztus 1-jén kiegészített.

14 2007. július 18-án a Fuji-csoport a hálózati transzformátorok európai és japán gyártói közötti kartellre vonatkozó engedékenység iránti kérelmet nyújtott be.

15 2007. augusztus 20-án a Bizottság szóban arról tájékoztatta az Arevát, hogy kizárólag az európai és a japán gyártók közötti kartellel kíván foglalkozni, az egyes tagállamokat érintő azon kartellekkel pedig nem, amelyek tekintetében a felperes feltételes mentességben részesült. Egyebekben a Bizottság arról tájékoztatta a felperest, hogy a számára engedélyezett feltételes mentesség kizárólag az egyes nemzeti piacokat érintő kartellekre terjedt ki, és nem vonatkozott az európai és japán gyártók közötti kartellre, amely tekintetében az Areva nem nyújtott be engedékenység iránti kérelmet.

16 2008. szeptember 30-án a Bizottság úgy döntött, hogy a hálózati transzformátorok piacát érintő eljárást indít a megtámadott határozat címzettjeivel szemben.

17 A kifogásközlés megküldése előtt, 2008. november 19-én a Bizottság levelet küldött az Arevának, amelyben részletesen ismertette engedékenység iránti kérelmeinek időrendjét, és emlékeztette, hogy 2007. augusztus 20-án tájékoztatta arról, hogy arra a következtetésre jutott, hogy az egyes tagállamokat (különösen Németországot) érintő kartellek, illetve a hálózati transzformátorok európai és japán gyártói közötti kartell két külön jogsértést valósított meg, valamint hogy a Bizottság kizárólag a hálózati transzformátorok európai és japán gyártói közötti feltételezett kartell tekintetében kíván eljárni, a feltételezett németországi kartell tekintetében pedig nem. A Bizottság arról is tájékoztatta a felperest, hogy a hálózati transzformátorok európai és japán gyártói közötti kartellre vonatkozó bizonyítékok nem képviseltek jelentős többletértéket, valamint hogy e tekintetben a 2002. évi engedékenységi közlemény alapján nem szándékozik vele szemben csökkenteni a bírságot.

18 A kifogásközlést a Bizottság 2008. november 20-án fogadta el. A felperes erre 2009. január 20-án válaszolt. A meghallgatásra 2009. február 17-én került sor.

19 A Bizottság 2009. október 7-én elfogadta az EK 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban hozott C (2009) 7601 végleges bizottsági határozatot (COMP/39.129 – „hálózati transzformátorok"-ügy) (a továbbiakban: a megtámadott határozat), amelyben megállapította, hogy az Alstom és a felperes megsértette az EK 81. cikket és az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás (a továbbiakban: EGT-Megállapodás) 53. cikkét, és az Alstommal szemben 16,5 millió euró összegű bírságot szabott ki, amelyből 13,53 millió euró összegért a felperes egyetemlegesen felelt.

20 Ebben a határozatban a Bizottság megállapította, hogy a felperes legalább 1999. június 9. és 2003. május 15. között részt vett a *„gentlemen's agreementben* (GA)", egy olyan jogellenes kartellben, amely az Európai Gazdasági Térség (EGT) egész területére kiterjedt, és a hálózati transzformátorok európai és japán gyártói között kötött szóbeli megállapodásból állt, és amelynek tárgya az volt, hogy az európai és japán gyártók tiszteletben tartják egymás hazai piacait, és tartózkodnak az azokon történő értékesítésektől.

21 A *gentlemen's agreement* szervezését illetően a Bizottság megállapította, hogy a részt vevő vállalkozások két, európai és japán csoportra oszlottak, mindkét csoportnak ki kellett jelölnie a titkársági feladatok ellátására egy vállalkozást, és a jogsértés teljes időtartama alatt a Siemens volt az európai csoport titkára, a Hitachi pedig a japáné. A Bizottság azt is megállapította, hogy a piacfelosztó megállapodást egy olyan megállapodás egészítette ki, amely a másik csoport területéről származó közbeszerzési eljárások (projektek) bejelentésére irányult, továbbá hogy e projekteket be kellett jelenteni a másik csoport titkárának, annak érdekében, hogy azokat felosszák.

22 A megtámadott határozat a hálózati transzformátorok piacára vonatkozik, függetlenül attól, hogy különálló termékként értékesítik azokat vagy kulcsrakész projektek részét képezik, kivéve a gázszigetelt kapcsolóberendezéseken alapuló erőművek részeként értékesített hálózati transzformátorokat, amelyekkel már az EK 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban 2007. január 24-én hozott C (2006) 6762 végleges határozat (COMP/F/38.899 – „gázszigetelt kapcsolóberendezések"-ügy) (az összefoglalót közzétették: HL 2008. C 5., 7. o.) foglalkozott.

23 A megtámadott határozatban a Bizottság megkülönböztette a *gentlemen's agreementet* különösen két másik kartelltől, azaz egyrészt a nemzeti piacokra, különösen a német piacra irányuló kartellektől, másrészt pedig az „Aero Clubtól", egy 1997-ben vagy 1998-ban véget ért nemzetközi kartelltől. A megtámadott határozatban megállapított jogsértés kizárólag a *gentlemen's agreementre* vonatkozik, a másik két kartellre pedig nem.

24 A 2002. évi engedékenységi közlemény alapján a Bizottság a bírság alól mentesítette a Siemens AG-t és a Siemens Aktiengesellschaft Österreich-ot, valamint 40%-kal csökkentette a Fuji Electronics Holdings Co., Ltd-vel szemben kiszabott bírságot.

25 Ezzel szemben a Bizottság nem adott mentességet, illetve bírságcsökkentést a felperes számára. Ugyanakkor a megtámadott határozat (274) preambulumbekezdésében a Bizottság 18%-kal csökkentette a felperessel szemben kiszabott bírság összegét a 2002. évi engedékenységi közleményen kívül tanúsított hatékony együttműködése alapján. Az Alstommal, illetve a felperessel szemben kiszabott bírság összege közötti különbséget tehát az magyarázza, hogy az Alstom esetében nem került sor a bírság csökkentésére.

## Az eljárás és a felek kérelmei

26 A Törvényszék Hivatalához 2009. december 21-én benyújtott keresetlevelével a felperes, amelynek neve alapszabály-változás folytán Areva T&D SAS lett, előterjesztette a jelen keresetet.

27 Miután az Alstom 2010. januárban megvásárolta a felperest, az úgy döntött, hogy cégnevét Alstom Grid SAS-ra változtatja.

28 Mivel az előadó bíró nem tudott részt venni az eljárásban, az ügyet új előadó bírónak osztották ki.

29 Az előadó bíró jelentése alapján a Törvényszék (harmadik tanács) 2012. november 9-én úgy döntött, hogy az eljárási szabályzatának 64. cikke szerinti pervezető intézkedések keretében kérdéseket intéz a felekhez, a Bizottságot pedig dokumentumok benyújtására hívta fel. A felek az előírt határidőn belül

megválaszolták a kérdéseket, a Bizottság pedig részben eleget tett a dokumentumok benyújtására vonatkozó felhívásnak. 2013. március 7-én a felperes észrevételeket tett a Bizottság által előterjesztett dokumentumokat és észrevételeket illetően.

30 A harmadik tanács elnökének 2013. április 9-i végzésével a Törvényszék a jelen ügyben az eljárást a Bíróság által a C-231/11. P. sz., Bizottság kontra Siemens Österreich és társai ügyben hozandó, az eljárást befejező határozatig felfüggesztette.

31 Mivel módosult a tanácsok összetétele, az előadó bírót a kilencedik tanácshoz osztották be, következésképpen az ügyet e tanács elé utalták.

32 Miután a Bíróság 2014. április 10-én meghozta a Bizottság kontra Siemens Österreich és társai ítéletet (C-231/11 P–C-233/11 P, EBHT, EU:C:2014:256) és az Areva kontra Bizottság ítéletet (C-247/11 P és C-253/11 P, EBHT, EU:C:2014:257), a Törvényszék (kilencedik tanács) úgy döntött, hogy megnyitja a szóbeli szakaszt.

33 2014. május 14-i levelével a felperes a keresete alátámasztása érdekében hivatkozott egyes jogalapoktól elállt, amit a Törvényszék tudomásul vett.

34 A Törvényszék a 2014. május 21-én tartott tárgyaláson meghallgatta a felek szóbeli előadásait és a Törvényszék által feltett kérdésekre adott válaszait.

35 A felperes azt kéri, hogy a Törvényszék:

– semmisítse meg a megtámadott határozatot a felperest érintő részében;

– a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

36 A Bizottság azt kéri, hogy a Törvényszék:

– utasítsa el a keresetet;

– a felperest kötelezze a költségek viselésére.

37 A felek nem kérik a megtámadott határozatban kiszabott bírság összegének megváltoztatását.

## A jogkérdésről

38 A keresetlevél a jelen keresetet négy jogalap mentén építette fel. Márpedig, ahogy arra a fenti 33. pont emlékeztetett, a felperes elállt az említett jogalapok egy részétől, mégpedig az első jogalap indokolási kötelezettség megsértésére vonatkozó első részétől a Bizottság bírságkiszabási hatáskörének átruházása tekintetében, továbbá az EK 81. cikk (1) bekezdésének és különösen a versenyjogi jogsértések betudhatóságára vonatkozó szabályoknak a megsértésére alapított második jogalaptól, valamint az EK 81. cikk (1) bekezdésének és különösen az egyetemleges felelősségre vonatkozó szabályoknak a megsértésére alapított harmadik jogalaptól.

39 Ennélfogva kizárólag az első jogalap fennmaradó részét kell megvizsgálni, amely azon alapul, hogy a 2002. évi engedékenységi közleményben meghatározott feltételek további feltétellel való kiegészítésével kapcsolatos indokolás elégtelen volt, valamint a bizalomvédelem és a jogbiztonság elveinek megsértésére, illetve az említett közleményben előírt szabályok be nem tartására alapított negyedik jogalapot.

40 A Törvényszék úgy ítéli meg, hogy a negyedik jogalapot az első jogalap fennmaradó részét megelőzően kell megvizsgálni.

*A 2002. évi engedékenységi közlemény által előírt szabályok be nem tartására alapított negyedik jogalapról*

41 A negyedik jogalap két részből áll, amelyek közül az első azon alapul, hogy a Bizottság nem tartotta be a 2002. évi engedékenységi közlemény 8. pontjának a) alpontját, valamint 9. és 11. pontját, míg a második a bizalomvédelem és a jogbiztonság elveinek megsértésén alapul.

A negyedik jogalap első, a 2002. évi engedékenységi közlemény 8. pontja a) alpontjának, valamint 9. és 11. pontjának be nem tartásáról szóló részéről

42 A felperes előadja, hogy a Bizottságnak a 2002. évi engedékenységi közlemény 8. pontjának a) alpontja, valamint 9. és 11. pontja alapján mentességet kellett volna adnia számára. Ebben az összefüggésben elsődlegesen arra hivatkozik, hogy ellentétben a Bizottság megállapításával, megfelelt az említett pontokban rögzített követelményeknek. Másodlagosan arra hivatkozik, hogy az említett pontokban hivatkozott bírság alóli mentességet meg kell adni, ha – mint a jelen ügyben is – egyértelmű és biztos okozati összefüggés áll fenn a mentesség iránti kérelem és a jogsértést megállapító határozat meghozatala között.

– A 2002. évi engedékenységi közlemény 8. pontja a) alpontjának, valamint 9. és 11. pontjának be nem tartására alapított kifogásról

43 A felperes előadja, hogy – ellentétben a Bizottság által a megtámadott határozatban megállapítottakkal – megfelelt a 2002. évi engedékenységi közlemény 8. pontjának a) alpontjában, valamint 9. és 11. pontjában előírt feltételeknek. Ennélfogva a *gentlemen's agreementben* való részvételét illetően a Bizottságnak mentesítenie kellett volna őt a bírság alól.

44 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy a 2002. évi engedékenységi közlemény elfogadásával a Bizottság jogos elvárásokat teremtett, amit egyébként az említett közlemény 29. pontjában maga is elismert. Tekintetbe véve a jogos bizalmat, amely e közlemény alapján a Bizottsággal együttműködni kívánó vállalkozásokban kialakulhat, a Bizottság tehát köteles a közleménynek eleget tenni. Ennélfogva, abban az esetben, ha a Bizottság nem tartotta tiszteletben az említett közleményben előírt magatartási szabályokat, akkor megsértette a bizalomvédelem elvét (2008. június 18-i Hoechst kontra Bizottság ítélet, T-410/03, EBHT, EU:T:2008:211, 510. pont; 2011. július 13-i Kone és társai kontra Bizottság ítélet, T-151/07, EBHT, EU:T:2011:365, 127. pont).

45 A jelen ügyben a felperes azt állítja, hogy ellentétben a Bizottság által a megtámadott határozat (314) preambulumbekezdésében megállapítottakkal, a jelen esetben teljesültek a 2002. évi engedékenységi közlemény 8. pontjának a) alpontjában, valamint 9. és 11. pontjában a bírság alóli mentesség megadásához előírt feltételek.

46 A 2002. évi engedékenységi közlemény 8. pontjának a) alpontját, valamint 9. pontját illetően elegendő arra emlékeztetni, hogy e rendelkezések egyrészt azt követelik meg, hogy a vállalkozás elsőként szolgáltasson olyan bizonyítékot a Bizottság számára, amely lehetővé teszi utóbbi számára, hogy határozatot fogadjon el annak érdekében, hogy vizsgálatot folytasson az Európai Közösséget érintő állítólagos kartellel kapcsolatban, másrészt pedig, hogy a Bizottságnak a benyújtás időpontjában ne álljon rendelkezésére kellő bizonyíték ahhoz, hogy határozatot fogadjon el annak érdekében, hogy vizsgálatot folytasson az állítólagos kartellel kapcsolatban.

47 A felperes azt állítja, hogy vizsgálatot elrendelő határozatok elfogadását lehetővé tévő információkat szolgáltatott a Bizottság számára, mégpedig olyan időpontban, amikor a Bizottság még nem rendelkezett elegendő bizonyítékkal a hálózati transzformátorok ágazatát illetően. A Bizottság ugyanis csak a felperes által közölt információknak köszönhetően folytathatta le vizsgálatait 2007 februárjában.

48 A Bizottság vitatja ezeket az érveket.

49 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a felperes első mentesség iránti kérelme 2004. szeptember 22-én érkezett meg a Bizottsághoz. Márpedig 2004. május 11-én és 12-én, vagyis ezen időpontot megelőzően a Bizottság már helyszíni vizsgálatokat tartott a gázszigetelt kapcsolódóberendezésekre vonatkozó ügyben, és dokumentumokat foglalt le a Hitachi helyiségeiben.

50 A felperes előadja, hogy e dokumentumok nem tették lehetővé a Bizottság számára, hogy vizsgálatokat végezzen. A felperes szerint az említett dokumentumok egyike sem tette lehetővé a Bizottság számára, hogy felfedje vagy bizonyítsa a hálózati transzformátorokat érintő esetleges kartell fennállását az európai és japán gyártók között.

51 Meg kell tehát vizsgálni, hogy a Hitachi helyiségeiben 2004. május 11-én és 12-én lefolytatott helyszíni vizsgálatok során a Bizottság által lefoglalt, és a Törvényszék felhívására az utóbbinak benyújtott dokumentumok (lásd a fenti 29. pontot) lehetővé tették-e a Bizottság számára, hogy határozatot fogadjon el annak érdekében, hogy vizsgálatot folytasson a *gentlemen's agreement* tekintetében, vagyis a hálózati transzformátorok európai és japán gyártói között fennálló, egymás hazai piacainak tiszteletben tartására és az azokon történő értékesítésektől való tartózkodásra irányuló kartellel kapcsolatban.

52 Ebben az összefüggésben először emlékeztetni kell arra, hogy annak érdekében, hogy a Bizottság [az EK] 81. és [az EK] 82. [cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) 20. cikkének (4) bekezdése alapján helyszíni vizsgálatot elrendelő határozatot hozhasson, meg kell állapítania az ennek igazolására alkalmas körülmények fennállását (lásd analógia útján: 1980. június 26-i National Panasonic kontra Bizottság ítélet, 136/79, EBHT, EU:C:1980:169, 26. és 27. pont).

53 Másodszor, meg kell állapítani, hogy a vizsgálatok igazolásához nem szükséges az, hogy a Bizottság által lefoglalt dokumentumok alkalmasak legyenek a megtámadott határozatban megállapított jogsértés fennállásának ésszerű kétséget kizáró bizonyításához. E bizonyítási szint ugyanis a Bizottság azon határozataihoz szükséges, amelyekben jogsértés fennállását állapítja meg és bírságokat szab ki. Ezzel szemben az 1/2003 rendelet 20. cikkének (4) bekezdése értelmében vett, helyszíni vizsgálatot elrendelő határozat elfogadásához elegendő, ha a Bizottság olyan jelentős információkkal és tárgyi bizonyítékokkal rendelkezik, amelyek alapján fennáll a jogsértés gyanúja (lásd: 2007. március 8-i France Télécom kontra Bizottság ítélet, T-340/04, EBHT, EU:T:2007:81, 53. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

54 Harmadszor, emlékeztetni kell arra, hogy különösen a jogellenes kartellek területén a különböző valószínűsítő körülményeket nem elkülönülten, hanem összességükben kell értékelni, és azok egymást erősíthetik (lásd analógia útján: 1972. július 14-i Imperial Chemical Industries kontra Bizottság ítélet, 48/69, EBHT, EU:C:1972:70, 68. pont; 2004. július 8-i JFE Engineering kontra Bizottság ítélet, T-67/00, T-68/00, T-71/00 és T-78/00, EBHT, EU:T:2004:221, 275. pont).

55 A jelen ügyben tehát azt kell megvizsgálni, hogy a fent hivatkozott elvek alapján a Bizottság az általa a Hitachi helyiségeiben lefoglalt, összességükben értékelt dokumentumok tartalma alapján elegendő bizonyítékkal rendelkezett-e a hálózati transzformátorok európai és japán gyártói közötti versenykorlátozó kartell vizsgálatát elrendelő határozat meghozatalához.

56 Ami azokat a dokumentumokat illeti, amelyeket a Bizottság a Törvényszék azon felhívására nyújtott be az utóbbinak, hogy terjessze elő az által a 2004. május 11-én és 12-én a Hitachinál végzett helyszíni vizsgálat során lefoglalt dokumentumokat, mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy a Bizottság által „NB 2”, „NB 4”, „FP 4” és „FP 5” néven megjelölt dokumentumok utalnak az „AC-vel” és a „GA-val” kapcsolatos találkozókra. Az említett dokumentumokból az is kitűnik, hogy kódokat [például „TA”, „TB”, „TS”, „TT” és „TX(B)”, „T2”, „T3”, „T4”, „T5”, valamint „E” és „J”] használtak az említett találkozókon részt vevő vállalkozások vagy vállalatcsoportok jelölésére. Figyelemmel egyrészt arra a körülményre, hogy e betűszavakat és kódokat nem használták a gázszigetelt kapcsolóberendezésekkel kapcsolatos kartell keretében, másrészt pedig, hogy az „FP4” megjelölésű dokumentumban hivatkozott személyek beosztásából levezethető, hogy az „AC” és „GA” találkozók a hálózati transzformátorokkal voltak kapcsolatosak, meg kell állapítani, hogy a Bizottság olyan bizonyítékokkal és valószínűsítő körülményekkel rendelkezett, amelyek megalapozták a hálózati transzformátorok gyártói között tartott találkozókkal kapcsolatos gyanút.

57 Meg kell állapítani továbbá, hogy a Hitachi helyiségeiben lefoglalt dokumentumok lehetővé tették a Bizottság számára, hogy legalább egyes, az említett találkozókon részt vevő vállalkozásokat, illetve azok egyes képviselőit azonosítsa. Először is az e találkozókon részt vevő személyek közül egyesek neve szerepelt az „FP 4” megjelölésű dokumentumban, és egyéb dokumentumok – például az „FPB 200” megjelölés irat – segítségével a Bizottság az ilyen személyek némelyikéről meg tudta állapítani, hogy mely vállalkozásokhoz tartoztak, illetve mely vállalkozásokat képviselték e találkozókon, ezek tudniillik az ABB-csoport, az Alstom-csoport és a VA-TECH-csoport. Azon két személy neve kapcsán, akiket az „FP 4” megjelölésű dokumentumban említenek, és akik nem kapcsolhatók a fent hivatkozott vállalkozásokhoz, meg kell állapítani, hogy figyelemmel azokra a körülményekre egyrészt, hogy az „NB 6”, „NB 8” és „KC 10” megjelölésű dokumentumok a részt vevő vállalkozások egy nürnbergi (Németország) üzemének konferenciatermében megtartott találkozóra utalnak, másrészt pedig, hogy a Siemens egyik fontos telephelye e városban található, a Bizottság olyan bizonyítékokkal és valószínűsítő körülményekkel rendelkezett, amelyek megalapozták azt a gyanút, hogy a Siemens képviselői is részt vettek az említett találkozókon. Másodszor, a Bizottság megalapozottan hivatkozik arra, hogy az alapján, hogy a dokumentumokat a Hitachi helyiségeiben foglalta le, fennállhatott a gyanúja, hogy e vállalkozás szintén részt vett a hálózati transzformátorokkal kapcsolatos találkozókon. Harmadszor, az „FP 5” megjelölésű dokumentum két közös vállalkozás létrehozására utal, egyrészt a „T2” és „T3”, másrészt pedig a „T4” és „T5” kódokkal jelölt vállalkozások között. Márpedig, ahogy azt a Bizottság jogosan állapítja meg, a Hitachinál végzett helyszíni vizsgálat időpontjában már nyilvánosan elérhető információkból levonhatta azt a következtetést, hogy egyrészt a Fuji és a Hitachi, másrészt pedig a Toshiba és egy másik japán vállalkozás között létrehozott közös vállalkozás alapításáról volt szó. Ennélfogva többek között e dokumentum alapján fennállhatott a gyanúja, hogy a Hitachi, Fuji és Toshiba csoportok részt vettek a találkozókon.

58 Ezenkívül meg kell állapítani, hogy az „FP 4” megjelölésű dokumentum tartalma információkat szolgáltatott a megállapodás versenyellenes jellegét és a találkozók megszervezését illetően. E dokumentumból ugyanis kitűnik, hogy tiszteletben kellett tartani egy „E-ben” és „J-ben” található vállalkozások közötti „GA-t”, valamint hogy évente két találkozóra került sor. E dokumentum emellett utalt arra az időszakra is, amelynek során a találkozókra sor került. A „KC 10” megjelölésű dokumentumból emellett megállapítható, hogy a találkozók tárgyát a résztvevők közötti, hálózati transzformátorokkal kapcsolatos projektekkel kapcsolatos megbeszélések és információcsere képezték.

59 Ennélfogva a Bizottság a Hitachinál általa végzett helyszíni vizsgálatok során lefoglalt dokumentumok alapján, azokat összességükben értékelve gyaníthatta, hogy versenyellenes kartell áll fenn a hálózati transzformátorok európai és japán gyártói között, és ezzel kapcsolatban elfogadhatta a vizsgálatot elrendelő határozatot.

60 A felperes egyetlen érve sem alkalmas arra, hogy ezt az értékelést kétségbe vonja.

61 Először, az „FP 7” megjelölésű dokumentum olvashatatlanságára alapított kifogást el kell utasítani. E tekintetben mindenekelőtt meg kell jegyezni, hogy amint az a fenti 56–58. pontban kifejtett megfontolásokból kitűnik, a Bizottság akkor is elegendő bizonyítékkal rendelkezett volna a hálózati transzformátorok európai és japán gyártói közötti versenyellenes kartell fennállásával kapcsolatos gyanúhoz, ha ezt a dokumentumot nem vette volna figyelembe. Az „FP 7” megjelölésű dokumentum olvashatatlanságára alapított kifogást tehát, mint hatástalant, el kell utasítani. Ezt követően meg kell állapítani, hogy – ellentétben a felperes előadásával – e dokumentum nehezen olvasható ugyan, de nem olvashatatlan, amit egyébként maga a felperes is megerősített, amennyiben kifejtette azokat az okokat, amelyek miatt az olvasó e dokumentum tartalma alapján versenyellenes kartell fennállását nem fedezheti fel. Mindenesetre meg kell állapítani, hogy e dokumentum tartalmát a megtámadott határozat (99) preambulumbekezdése részben megismétli.

62 Másodszor, a felperes előadja, hogy a Bizottság által a Törvényszék felhívására benyújtott dokumentumok egy részén a 2007. június 1-jei dátum szerepel, így tehát azok nem lehetnek a Bizottság által a Hitachinál 2004. május 11-én és 12-én végzett helyszíni vizsgálat során lefoglalt dokumentumok. A tárgyalás során a Törvényszék kérdésére válaszolva a felperes kiemelte, hogy pusztán azt vitatja, hogy a Bizottság által benyújtott, a 2007. június 1-jei dátummal ellátott dokumentumokat, illetve bizonyos fordításokat a Bizottság a Hitachinál 2004. május 11-én és 12-én végzett helyszíni vizsgálat során foglalta le, ezzel szemben nem vitatja azt, hogy a Bizottság által a Törvényszék felhívására benyújtott egyéb dokumentumokat az említett helyszíni vizsgálat során foglalták le.

63 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a Bizottság által a Törvényszékhez benyújtott dokumentumok egy részén valóban a 2007. június 1-jei dátum szerepel. Ugyanakkor a fenti 56–58. pontban figyelembe vett dokumentumokat illetően meg kell állapítani, hogy azok egy részén nem a 2007. június 1-jei dátum szerepel, a többi dokumentum esetében pedig, amennyiben azokon ez a dátum szerepel, olyan dokumentumokról van szó, amelyek egyrészt egy részben vagy egészben japán nyelven szerkesztett eredeti változatból, másrészt pedig az említett eredeti változat angol fordításából állnak. Márpedig meg kell állapítani, hogy a 2007. június 1-jei dátum csak az angol fordításokban szerepel.

64 Ennélfogva az, hogy az angol fordításokban a 2007. június 1-jei dátum szerepel, nem alkalmas azon megállapítás megkérdőjelezésére, amely szerint a Hitachinál 2004. május 11-én és 12-én tartott helyszíni vizsgálat eredményeként a Bizottság japán nyelven már olyan jelentős tárgyi bizonyítékokkal és valószínűsítő körülményekkel rendelkezett, amelyek alapján gyaníthatta, hogy a felperes részt vett a hálózati transzformátorok európai és japán gyártói közötti versenyellenes kartellben. Ennélfogva e kifogást el kell utasítani.

65 Harmadszor, meg kell állapítani, hogy semmi sem zárja ki azt, hogy japán nyelven szerkesztett dokumentumok olyan jelentős információkat és tárgyi bizonyítékokat képezzenek, amelyek lehetővé teszik az 1/2003 rendelet 20. cikkének (4) bekezdése szerinti helyszíni vizsgálatot elrendelő határozat meghozatalát. A tárgyaláson a Törvényszék által feltett kérdésre adott válaszában egyébként a felperes is egyértelművé tette, hogy ezt nem vitatja.

66 Negyedszer, a felperes előadja, hogy a Bizottságnak nem volt joga felhasználni a fenti 56–58. pontban megvizsgált dokumentumokat.

67 Ebben az összefüggésben a felperes mindenekelőtt előadja, hogy az 1/2003 rendelet 20. cikkének (4) bekezdése értelmében a Bizottságnak nem lett volna joga felhasználni a Hitachi helyiségeiben 2004. május 11-én és 12-én elvégzett helyszíni vizsgálat során lefoglalt dokumentumokat. Úgy véli, hogy a Bizottságnak az általa végzett kutatást a helyszíni vizsgálatot elrendelő határozatban megjelölt ágazatokra kellett volna korlátoznia, vagyis az árnyékolt alállomásokra és a gázszigetelt kapcsolóberendezésekre. Márpedig az említett termékek és a hálózati transzformátorok különböző termékek, és egymásnak nem tartozékai.

68 A Bizottság úgy véli, hogy e kifogások elfogadhatatlanok, mivel azokat késedelmesen hozták fel, és azok mindenféleképpen megalapozatlanok.

69 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az ítélkezési gyakorlatból vitathatatlanul az tűnik ki, hogy a vizsgálatok során megszerzett információkat nem lehet más célra felhasználni, mint amelyet a helyszíni vizsgálatot elrendelő határozat megjelöl (1989. október 17-i Dow Benelux kontra Bizottság ítélet, 85/87, EBHT, EU:C:1989:379, 17. pont; lásd még ebben az értelemben: 2012. november 14-i Nexans France és Nexans kontra Bizottság ítélet, T-135/09, EBHT, EU:T:2012:596, 64. pont). E követelmény ugyanis a szakmai titoktartáson kívül a vállalkozások védelemhez való jogának oltalmát szolgálja. E jogokat komolyan veszélyeztetné, ha a Bizottság az EK 81. cikk vagy az EK 82. cikk megsértését megállapító határozatban a vállalkozásokkal szemben olyan bizonyítékokra támaszkodhatna, amelyeket egy vizsgálat során szereztek meg, azonban nem kapcsolódnak annak tárgyához vagy céljához (2013. szeptember 6-i Deutsche Bahn és társai kontra Bizottság ítélet, T-289/11, T-290/11 és T-521/11, EBHT, EU:T:2013:404, 124. pont).

70 Ugyanakkor, ahogy azt a Törvényszék a fenti 52–55. pontban kifejtette, a 2002. évi engedékenységi közlemény 9. pontjának alkalmazása során nem azt kell vizsgálni, hogy a Bizottság már elegendő bizonyítékkal rendelkezett-e ahhoz, hogy jogsértés fennállását megállapító és bírságot kiszabó határozatban megállapítsa a jogellenes kartell fennállását,hanem kizárólag azt kell vizsgálni, hogy elegendő bizonyíték állt-e a rendelkezésére ahhoz, hogy az 1/2003 rendelet 20. cikkének (4) bekezdése szerinti helyszíni vizsgálatot elrendelő határozatot hozzon.

71 Márpedig a felperes által előadottakkal ellentétben, még ha a Hitachi helyiségeiben 2004. május 11-én és 12-én tartott helyszíni vizsgálatokat elrendelő határozat nem is terjedt ki a *gentlemen's agreementre* vonatkozó dokumentumokra (ezt a Bizottság vitatja), a fenti 69. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlattal nem ellentétes, hogy a Bizottság egy újabb, az 1/2003 rendelet 20. cikkének (4) bekezdése alapján vizsgálatokat elrendelő határozat elfogadása érdekében a fenti 56–58. pontban említett dokumentumok ismeretére támaszkodjon.

72 Ahogy ugyanis a Törvényszéknek már volt alkalma megállapítani, az, hogy egy helyszíni vizsgálat során a Bizottság első alkalommal ismer meg olyan dokumentumokat, amelyek a vizsgálatot elrendelő határozat tárgyát nem képező jogsértés fennállására utalnak, nem biztosít ezek számára olyan abszolút védelmet, amelynek keretében azokat ne lehetne jogszerűen kérni és bizonyítékként felhasználni. Ha nem így lenne, az arra ösztönözné a vállalkozásokat, hogy az első ügyben folytatott vizsgálat során átadjanak minden olyan iratot, amely alapján más jogsértés is megállapítható, így pedig az e tárgyban történő bármilyen felelősségre vonás ellen előre biztosítsák magukat. Az ilyen megoldás meghaladná a szakmai titoktartáshoz és a védelemhez való jog megóvásához szükséges mértéket, vagyis indokolatlan akadályát képezné a Bizottság azon feladata teljesítésének, hogy a közös piacon biztosítsa a versenyszabályok tiszteletben tartását (Deutsche Bahn és társai kontra Bizottság ítélet, fenti 69. pont, EU:T:2013:404, 125–127. pont).

73 Ennélfogva, ellentétben a felperes előadásával, a Hitachi helyiségeiben 2004. május 11-én és 12-én tartott helyszíni vizsgálatok eredményeként a Bizottság támaszkodhatott a fenti 56–58. pontban említett dokumentumok ismeretére a hálózati transzformátorok európai és japán gyártói közötti feltételezett versenyellenes kartell tekintetében az 1/2003 rendelet 20. cikkének (4) bekezdése alapján vizsgálatokat elrendelő határozat elfogadása érdekében.

74 Következésképpen az 1/2003 rendelet 20. cikke (4) bekezdésének megsértésére alapított kifogást el kell utasítani, anélkül, hogy meg kellene vizsgálni, hogy a Hitachi helyiségeiben 2004. május 11-én és 12-én tartott helyszíni vizsgálatokat elrendelő határozat kiterjedt-e a *gentlemen's agreementre*.

75 Mindenesetre meg kell állapítani, hogy a fenti 56–58. pontban megvizsgált dokumentumokat a Hitachi is benyújtotta a 2004. szeptember 9-i engedékenység iránti kérelme keretében, vagyis a felperes mentesség iránti kérelmét megelőzően. Tény, hogy utóbbi e tekintetben arra hivatkozik, hogy a

Hitachi e dokumentumok felhasználását a gázszigetelt kapcsolóberendezésekkel kapcsolatos ügyben folyamatban lévő vizsgálatra korlátozta. Márpedig, feltételezve, hogy a Hitachi korlátozni kívánta, illetve korlátozhatta az említett dokumentumok felhasználását, ez nem zárja ki, hogy a Bizottság e dokumentumok ismeretére támaszkodva vizsgálatot elrendelő határozatot hozzon a hálózati transzformátorok európai és japán gyártói közötti feltételezett versenyellenes kartell tekintetében.

76 Ennélfogva el kell utasítani az arra alapított kifogást, hogy a Bizottság nem volt jogosult arra, hogy az említett dokumentumokra hivatkozzon, és nem szükséges vizsgálni e kifogás elfogadhatóságát.

77 Ötödször, a felperes előadja, hogy amikor benyújtotta a mentesség iránti kérelmét, a Bizottságnak az üggyel foglalkozó munkatársai még nem ismerték a Hitachi helyiségeiben 2004. május 11-én és 12-én lefoglalt dokumentumok tartalmát. Ebben az összefüggésben arra hivatkozik, hogy – még ha mentesség iránti kérelmének benyújtása időpontjában a Bizottság mint intézmény már elegendő információval rendelkezett is ahhoz, hogy a hálózati transzformátorok európai és japán gyártói közötti feltételezett versenyellenes kartell tekintetében vizsgálatot elrendelő határozatot hozzon – nem tűnt úgy, hogy a jelen üggyel foglalkozó munkatársak ismerték volna ezeket az információkat. Az információk egy másik, a gázszigetelt kapcsolóberendezésekkel kapcsolatos ügy iratanyagában szerepeltek.

78 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 2002. évi engedékenységi közlemény 9. pontjából az következik, hogy e pont, a közlemény 8. pontjának a) alpontja, valamint 11. pontja alapján mentesség csak akkor biztosítható, ha a „Bizottságnak” nem állt rendelkezésére kellő bizonyíték ahhoz, hogy határozatot fogadjon el annak érdekében, hogy vizsgálatot folytasson. A közlemény 9. pontja tehát nem az üggyel foglalkozó esetleges munkatársak tudomására jutó információkra utal, hanem a Bizottság mint intézmény által megszerezhető ismeretekre. Ennélfogva meg kell állapítani, hogy a jelen ügyben a Bizottság nem lépte túl a 2002. évi engedékenységi közlemény 9. pontjának szövege által kijelölt határokat.

79 Másodszor, meg kell állapítani, hogy aligha felelne meg a 2002. évi engedékenységi közlemény szellemének és céljainak az a megközelítés, amely szerint a döntő szempont az üggyel foglalkozó esetleges munkatársak mentesség iránti kérelem benyújtásának időpontjában meglévő ismereteinek szintje.

80 Az ilyen megközelítés következménye ugyanis az lenne, hogy a közlemény 8. pontjának a) alpontja, valamint 9. és 11. pontja alapján mentességet kellene biztosítani még akkor is, ha bebizonyosodna, hogy a mentesség iránti kérelem benyújtásakor már a Bizottság rendelkezésére álló információk és tárgyi bizonyítékok már lehetővé tették számára, hogy a feltételezett kartell tekintetében vizsgálatot elrendelő határozatot hozzon.

81 Márpedig ebben az összefüggésben emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság engedékenységi programjának nem az a célja, hogy a titkos kartellekben részt vevő vállalkozásoknak lehetőséget biztosítson a felelősségük pénzügyi következményei alóli mentesülésre, hanem az, hogy megkönnyítse az ilyen magatartások felderítését, ezt követően pedig a közigazgatási eljárásban az, hogy segítse a Bizottságnak a releváns tényállás lehető legpontosabb rekonstrukciójára irányuló erőfeszítéseit. Ezért az ilyen magatartásokban részt vevő vállalkozások által szerezhető kedvezmények nem haladhatják meg az engedékenységi program és a Bizottság által folytatott közigazgatási eljárás teljes hatékonyságának biztosításához szükséges szintet.

82 Ennélfogva a bírság alóli mentesség csak a mentességet kérő vállalkozás által tanúsított együttműködés értéke arányában igazolható. Ekképpen, ahogy azt a Bizottság a 2002. évi engedékenységi közlemény 6. pontjában jogosan állapította meg, egy olyan vállalkozás együttműködése, amely olyan jogellenes kartell fennállásáról tájékoztatja, amelyről még nem volt tudomása, önmagában is olyan értéket képvisel, amely indokolhatja a bírság alóli mentességet. Ezzel szemben egy vállalkozás olyan együttműködése, amelynek egyedüli hatása, hogy olyan jogellenes kartellről tájékoztatja a Bizottságot,

amelynek fennállását az a rendelkezésére álló információk és tárgyi bizonyítékok alapján gyaníthatta, nem rendelkezik a fentihez hasonlítható önmagában vett értékkel. Éppen ellenkezőleg, ahogy az az említett közlemény 8. pontjának b) alpontjából kitűnik, az utóbbi esetben a bírság alóli mentesség kizárólag akkor indokolt, ha a vállalkozás nem pusztán a kartell létezéséről tájékoztatja a Bizottságot, hanem olyan bizonyítékokat is szolgáltat, amelyek lehetővé teszik a Bizottság számára, hogy az EK 81. cikk megsértését megállapító határozatban megállapítsa a kartell fennállását.

83 Ennélfogva el kell utasítani az arra alapított kifogást, hogy a Bizottságnak az üggyel esetlegesen foglalkozó munkatársai feltételezhetően nem tudtak a *gentlemen's agreement* fennállásáról.

84 Hatodszor, a felperes előadja, hogy azok a bizonyítékok, amelyekre a Bizottság támaszkodhatott, a gázszigetelt kapcsolóberendezésekkel kapcsolatos ügy iratanyagában szerepeltek. E tekintetben elegendő mindenekelőtt arra emlékeztetni – amint azt a Törvényszék a fenti 70. és 73. pontban kifejti –, hogy még ha a Hitachi helyiségeiben 2004. május 11-én és 12-én tartott helyszíni vizsgálatot elrendelő határozat nem is terjedt ki a *gentlemen's agreementre*, akkor sem zárja ki semmi, hogy a Bizottság e dokumentumokra támaszkodva új vizsgálatot elrendelő határozatot hozzon. Ezt követően, ahogy az a fenti 78. és 79. pontból kitűnik, a 2002. évi engedékenységi közlemény 9. pontjának alkalmazása szempontjából nem releváns az a kérdés, hogy e bizonyítékok melyik iratanyagban találhatók.

85 Hetedszer, a felperes előadja, hogy valószínűsítő körülmények mutatnak arra, hogy akkor, amikor a felperes mentesség iránti kérelmét benyújtotta, a Bizottságnak még nem állt elegendő jelentős információ a rendelkezésére. Egyrészt, a Bizottság a hálózati transzformátorok ágazatában csak 2007. januárban tartott helyszíni vizsgálatokat. E helyszíni vizsgálatokra tehát csak három évvel a gázszigetelt kapcsolóberendezésekkel kapcsolatos ügyben tartott helyszíni vizsgálatokat követően került sor, csak azután, hogy a felperes folyamatos együttműködés keretében a hálózati transzformátorok ágazatára vonatkozó információkat közölt a Bizottsággal. Másrészt, a gázszigetelt kapcsolóberendezésekkel kapcsolatos helyszíni vizsgálattól a hálózati transzformátorokat érintő helyszíni vizsgálatokig tartó időszak során egyetlen másik vállalkozás, az ABB terjesztett elő mentesség iránti kérelmeket. Márpedig e kérelmeket – amelyeket egyébként a Bizottság elutasított – 2004. december 22-ét követően, vagyis a felperes első mentesség iránti kérelme után terjesztették elő. Harmadrészt, annak ellenére, hogy a Hitachi engedékenység iránti kérelmet nyújtott be, a Bizottság nem kérte be a szóban forgó dokumentumok japánról angolra fordítását a tartalmuk megismerése érdekében, és nem vette fel a kapcsolatot a Hitachival a célból, hogy magyarázatot kérjen a szóban forgó dokumentumok pontos tartalmát, valamint a további okirati bizonyítékok közlését illetően, illetve hogy egyéb szóbeli nyilatkozatok megtételére és további okirati bizonyítékok benyújtására kérje fel. Negyedrészt, 2007. december 6-án a Bizottság elutasította a Hitachi 2007. június 1-jei engedékenység iránti kérelmét.

86 Ezen érveket illetően elegendő azt megállapítani, ahogy az a fenti 56–58. pontból is kitűnik, hogy a Bizottság már olyan jelentős információkkal és tárgyi bizonyítékokkal rendelkezett, amelyek alapján gyaníthatta, hogy kartell áll fenn a hálózati transzformátorok európai és japán gyártói között, valamint hogy a felperesek által előterjesztett egyetlen érv sem alkalmas e megállapítás megkérdőjelezésére. E kifogást tehát szintén el kell utasítani.

87 Ennélfogva meg kell állapítani, hogy a felperes által előterjesztett egyik érv sem alkalmas a Bizottság azon megállapításának megkérdőjelezésére, amely szerint a 2002. évi engedékenységi közlemény 9. pontjában előírt feltétel nem teljesült. El kell tehát utasítani a jelen kifogást, amennyiben az a 2002. évi engedékenységi közlemény 9. pontjának be nem tartására irányul.

88 A 2002. évi engedékenységi közlemény 8. pontja a) pontjának és 11. pontjának be nem tartására vonatkozó érveket szintén el kell utasítani. A 2002. évi engedékenységi közlemény 8. cikke a) pontján, illetve 9. és 11. pontján alapuló bírság alóli mentesség ugyanis csak akkor biztosítható, ha az ott szereplő valamennyi feltétel együttesen teljesül. Mivel az említett közlemény 9. pontjában szereplő feltétel nem teljesült, az egyéb feltételekre vonatkozó érveket hatástalannak kell tekinteni.

89 Ennélfogva el kell utasítani a 2002. évi engedékenységi közlemény 8. pontja a) alpontjának, valamint 9. és 11. pontjának be nem tartására alapított kifogás egészét.

– Az okozati összefüggés fennállására alapított kifogásról

90 A felperes másodlagosan arra hivatkozik, hogy a 2002. évi engedékenységi közlemény 8. pontjának a) alpontja, valamint 9. és 11. pontja alapján biztosítani kellett volna számára a mentességet, mivel egyértelmű és bizonyos okozati összefüggés áll fenn a mentesség iránti kérelme, a Bizottság által 2007. február 7-én és 8-án folytatott helyszíni vizsgálatok, a Siemens 2007. február 7-i, 12-i és 15-i mentesség iránti kérelme, valamint a Fuji 2007. július 18-i mentesség iránti kérelme, továbbá a megtámadott határozat meghozatala között.

91 E tekintetben mindenekelőtt elegendő megállapítani azt, hogy a 2002. évi engedékenységi közlemény 8–11. pontjából egyértelműen kitűnik, hogy – amennyiben a Bizottság már rendelkezik olyan jelentős tárgyi bizonyítékokkal és valószínűsítő körülményekkel, amelyek igazolhatják a helyszíni vizsgálatot elrendelő határozat meghozatalát – a vállalkozás számára csak akkor biztosítható mentesség, ha olyan bizonyítékokat terjeszt elő, amelyek alapján a Bizottság megállapíthatja az EK 81. cikk megsértését.

92 Ezt követően hangsúlyozni kell, hogy a „hógolyóeffektus” kockázata – vagyis annak kockázata, hogy egy vállalkozás kartellel kapcsolatos mentesség iránti kérelme a Bizottság vizsgálati intézkedését vonja maga után, amely viszont más vállalkozások ezen ágazattal kapcsolatos, de az eredeti mentesség iránti kérelem tárgyától eltérő jogellenes kartellekre vonatkozó mentesség iránti kérelmeit vonja maga után – a Bizottság engedékenységi programjának szerves része. Ez arra ösztönzi a Bizottsággal együttműködni kívánó vállalkozásokat, hogy ne szorítkozzanak egyetlen kartellt érintő szelektív együttműködésre, hanem teljes mértékben működjenek együtt minden olyan kartell tekintetében, amelyről tudomásuk van.

93 Ennélfogva, még ha feltételezzük is, hogy a felperes mentesség iránti kérelme és a megtámadott határozat közötti okozati összefüggés bizonyítást nyer, ez nem elegendő ahhoz, hogy számára a 2002. évi engedékenységi közlemény alkalmazásában a bírság alóli mentességet biztosítsanak.

94 Ezért a jelen kifogást, és ennélfogva a negyedik jogalap 2002. évi engedékenységi közlemény 8. pontja a) alpontjának, valamint 9. és 11. pontjának be nem tartására alapított részét teljes egészében el kell utasítani.

A negyedik jogalap második részéről

95 A negyedik jogalap második része egyrészt a bizalomvédelem elvének, másrészt pedig a jogbiztonság elvének megsértésén alapul, ami a 2002. évi engedékenységi közlemény 23. pontja b) alpontjának be nem tartásából következik.

– A bizalomvédelem elvének megsértésén alapuló kifogásról

96 A felperes előadja, hogy a Bizottság megsértette a bizalomvédelem elvét. A felperes szerint ő joggal hihette azt a Bizottság által a közigazgatási eljárás igen nagy része alatt tanúsított magatartás alapján, hogy mentességben fog részesülni a bírság alól, ha továbbra is együttműködik a Bizottsággal. Ebben az összefüggésben a felperes hivatkozik a Bizottság 2006. október 31-i levelére, valamint arra, hogy egyrészt a Bizottság 2007. február 7-én és 8-án az ő helyiségeiben nem tartott helyszíni vizsgálatot, másrészt csak tájékoztató jelleggel küldte meg részére a 2007. március 14-i kérdőívet. Azáltal, hogy a Bizottság a fentiek szerint a többi vállalkozáshoz képest vele szemben eltérő bánásmódot alkalmazott, azt a megalapozott reményt keltette a felperesben, hogy a bírság alól mentességben fog részesülni.

97 A Bizottság vitatja ezeket az érveket.

98 Ahogy azt a Törvényszék a fenti 44. pontban kifejtette, a 2002. évi engedékenységi közlemény jogos elvárásokat kelthet a Bizottsággal együttműködni szándékozó vállalkozásokban. Ennélfogva meg kell vizsgálni, hogy a felperes által hivatkozott körülmények elegendőek voltak-e ahhoz, hogy benne jogos bizalmat keltsenek azzal kapcsolatban, hogy mentesülni fog a *gentlemen's agreementben* való részvétele miatt kiszabandó bírság alól.

99 Ebben az összefüggésben a felperes először a Bizottság 2006. október 31-i levelére hivatkozik. Az említett levélben a Bizottság csupán feltételes mentességet biztosított számára „a hálózati transzformátorok németországi, ausztriai, […] és hollandiai ágazatában működő, feltételezett kartell" tekintetében. Ezzel szemben a megtámadott határozatban a Bizottság a felperessel szemben a *gentlemen's agreementben* való részvétele, vagyis a hálózati transzformátorok európai és japán gyártói közötti kartellben való részvétele miatt szabott ki bírságot, amelynek tárgya az volt, hogy a résztvevők tiszteletben tartják egymás hazai piacait és tartózkodnak az azokon történő értékesítésektől.

100 A *gentlemen's agreement* és a nemzeti piacokat érintő kartellek – amelyek tekintetében a felperes feltételes mentességben részesült – közötti kapcsolatot illetően meg kell állapítani, hogy a megtámadott határozat (155)–(161) preambulumbekezdésében a Bizottság megállapította, hogy külön jogsértésekről van szó. Márpedig meg kell állapítani, hogy a felperes nem terjesztett a Törvényszék elé olyan érvet, amely kifejezetten e Bizottság által tett megkülönböztetés megkérdőjelezésére irányul. Kétségtelen, hogy ebben az összefüggésben a felperes ismét hivatkozik arra, hogy okozati összefüggés állt fenn mentesség iránti kérelme, a Bizottság által elrendelt helyszíni vizsgálatok, a Siemens és a Fuji mentesség iránti kérelme, továbbá a megtámadott határozat meghozatala között. Márpedig meg kell állapítani, hogy ez az érv, amelyet a Törvényszék már a fenti 91. pontban elutasított, nem alkalmas a kartellek közötti, Bizottság által tett különbségtétel megkérdőjelezésére.

101 Ennélfogva a Bizottság 2006. október 31-i levele, amelynek értelmében a felperes a nemzeti piacokat érintő kartell tekintetében feltételes mentességben részesült, nem alkalmas arra, hogy a felperesben jogos bizalmat keltsen azzal kapcsolatban, hogy a külön kartellt jelentő *gentlemen's agreementben* való részvétele miatt kiszabandó bírság alól mentesülni fog.

102 Másodszor, a felperes arra hivatkozik, hogy 2007. február 7-én és 8-án a Bizottság az ő helyiségeiben nem tartott helyszíni vizsgálatot, miközben más vállalkozások helyiségeiben helyszíni vizsgálatokat tartott.

103 E tekintetben mindenekelőtt arra kell emlékeztetni, hogy a Bizottságnak minden ügyben joga van kiválasztani a rendelkezésére álló vizsgálati eszközök közül azokat, amelyek álláspontja szerint a legmegfelelőbbek ahhoz, hogy információkat szerezzen a feltételezett kartellben érintett vállalkozásoktól, és ennek érdekében széles mozgástérrel rendelkezik.

104 Ezt követően a felperes és az egyéb vállalkozások tekintetében alkalmazott eltérő bánásmódra alapított kifogást illetően meg kell állapítani, hogy a 2007. február 7-i és 8-i helyszíni vizsgálatok vitathatatlanul kapcsolatban álltak a hálózati transzformátorokkal kapcsolatos kartellekkel, azonban a nemzeti piacokat érintő kartellekre vonatkoztak. Márpedig, mivel olyan kartellekkel kapcsolatos helyszíni vizsgálatokról volt szó, amelyek tekintetében a felperes már együttműködött a Bizottsággal, nem lehet vele szemben azt kifogásolni, hogy a felperes helyiségeiben nem tartott helyszíni vizsgálatot.

105 Ezenkívül meg kell állapítani, hogy ellentétben a felperes előadásával, pusztán az a tény, hogy a felperes részére feltételes mentességet biztosítottak a nemzeti piacokat érintő kartellben való részvétele tekintetében, nem jár azzal a következménnyel, hogy mentességben részesül minden olyan jogsértés tekintetében, amelyre a későbbiek folyamán fény derülhet a hálózati transzformátorok ágazatában. Ahogy ugyanis a Törvényszék a fenti 92. pontban kifejtette, a „hógolyóeffektus" a Bizottság engedékenységi programjának szerves eleme. Az a tény tehát, hogy a felperes együttműködött a

Bizottsággal a hálózati transzformátorok ágazatát érintő valamely kartell tekintetében, nem jár azzal a következménnyel, hogy jogos bizalmat támaszt azzal kapcsolatban, hogy minden, ezen ágazatot érintő kartell tekintetében mentességben fog részesülni.

106 Ennélfogva a felperes helyiségeiben tartott helyszíni vizsgálatok hiányára vonatkozó kifogást el kell utasítani.

107 Harmadszor, ellentétben a felperes előadásával, az általa a Törvényszékhez benyújtott dokumentumokból nem állapítható meg az, hogy a Bizottság 2007. március 14-i kérdőívét csak tájékoztató jelleggel küldték meg a részére. Ellenkezőleg, e dokumentumokból az tűnik ki, hogy az említett kérdőív közvetlenül az Arevához intézett kérdéseket is tartalmazott.

108 Negyedszer, mindenféleképpen meg kell állapítani, hogy többek között a megtámadott határozat (315) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy a Bizottság rendszeresen tájékoztatta a felperest a mentességet illető helyzetéről, valamint hogy a felperes e megállapítás kétségbe vonására irányuló érvet nem terjesztett elő.

109 Ebből következik, hogy a bizalomvédelem elvének megsértésére alapított kifogást is el kell utasítani.

– A 2002. évi engedékenységi közlemény 23. pontja b) alpontja harmadik albekezdésének megsértésére és a jogbiztonság elvének megsértésére alapított kifogásról

110 A felperes előadja, hogy a Bizottság nem tartotta be a 2002. évi engedékenységi közlemény 23. pontja b) alpontjának harmadik albekezdését, és így megsértette a jogbiztonság elvét. Az említett közlemény e pontja arra kötelezi a Bizottságot, hogy ne használja fel a vállalkozás által az engedékenység iránti kérelemben szolgáltatott információkat a vállalkozással szemben. A jelen ügyben a felperes azért döntött úgy, hogy információkat szolgáltat a Bizottságnak a hálózati transzformátorok ágazatában tanúsított versenyellenes magatartásokról, mert úgy vélte, hogy e garancia hatálya alá esik.

111 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az említett közlemény 23. pontja b) alpontjának harmadik bekezdése értelmében „ha egy vállalkozás a Bizottság előtt korábban ismeretlen tényekre vonatkozóan szolgáltat bizonyítékot, amely közvetlenül összefügg a feltételezett kartell jelentőségével vagy fennállása időtartamával, a Bizottság ezeket a tényezőket nem veszi figyelembe a bizonyítékot szolgáltató vállalkozásra kiszabott bírság megállapításakor”.

112 A 23. pont b) alpontjának harmadik bekezdése arra a sajátos helyzetre vonatkozik, amelybe egy olyan vállalkozás kerülhet, amely nem részesül a bírság alóli mentességben, csak csökkentik annak összegét. Az ilyen vállalkozás ugyanis azáltal, hogy egy kartellel kapcsolatosan további bizonyítékokat szolgáltat, azt kockáztatja, hogy olyan körülményeket tár fel, amelyek kihathatnak a Bizottság által megállapítható jogsértés súlyosságára vagy tartamára, aminek következtében súlyosbodhatnak a kartellben való részvétele miatt kiszabott szankciók. Annak érdekében, hogy valamennyi vállalkozást a teljes körű együttműködésre ösztönözzenek, még azokat is, amelyek számára a bírság alól nem biztosítanak mentességet, a 2002. évi engedékenységi közlemény 23. pontja b) alpontjának harmadik bekezdése az ilyen bizonyítékok tekintetében „részleges mentességet” biztosít.

113 Márpedig a jelen ügyben a felperes semmilyen módon nem fejtette ki, hogy mennyiben szolgáltatott a *gentlemen’s agreement* tekintetében a Bizottság előtt korábban ismeretlen tényekre vonatkozóan olyan bizonyítékot, amely közvetlenül összefüggött a feltételezett kartell jelentőségével vagy fennállása időtartamával.

114 Mivel a 2002. évi engedékenységi közlemény 23. pontja b) alpontja harmadik bekezdésének felhívásával a felperes ismét arra kíván hivatkozni, hogy okozati összefüggés áll fenn mentesség iránti kérelme, a Bizottság által 2007. február 7-én és 8-án elrendelt helyszíni vizsgálatok, a Siemens 2007. február 7-i,

12-i és 15-i mentesség iránti kérelme, illetve a Fuji 2007. július 18-i mentesség iránti kérelme, valamint a megtámadott határozat meghozatala között, elegendő azt megállapítani, hogy a 2002. évi engedékenységi közlemény említett pontja semmiképpen nem az ilyen okozati összefüggés figyelembevételét célozza. Ellenkezőleg, ahogy azt a Törvényszék a fenti 92. pontban kifejtette, a 2002. évi engedékenységi közlemény szerves részét képezi az a kockázat, hogy egy engedékenység iránti kérelem „hógolyóeffektust” vált ki.

115 Ebből következik, hogy el kell utasítani a 2002. évi engedékenységi közlemény 23. pontja b) alpontja harmadik bekezdésének megsértésére és a jogbiztonság elvének megsértésére alapított kifogást is.

116 Következésképpen a negyedik jogalap második részét, valamint ennélfogva a negyedik jogalapot teljes egészében el kell utasítani.

*Az első jogalapnak az indokolási kötelezettség megsértésére alapított fennmaradó részéről*

117 Az első jogalap fennmaradó része az indokolási kötelezettség megsértésére vonatkozik. A felperes előadja, hogy a Bizottság nem indokolta meg kellőképpen azt a megközelítését, amely alapján a bírság alóli mentesség biztosításához a 2002. évi engedékenységi közlemény 8. pontjának a) alpontjában, illetve 9. és 11. pontjában megállapított feltételeken túl további feltételt állapít meg.

118 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy bár az EK 253. cikk értelmében a Bizottság köteles megemlíteni azon ténybeli és jogi elemeket, amelyektől a határozat jogszerű igazolása függ, valamint azon megfontolásokat, amelyek a határozatának meghozatalára indították, mindazonáltal nem köteles a közigazgatási eljárás során felhozott minden ténybeli és jogi kérdésre kitérni (1985. július 11-i Remia és társai kontra Bizottság ítélet, 42/84, EBHT, EU:C:1985:327, 26. pont).

119 Az EK 253. cikkre figyelemmel a Bizottság legfeljebb csak a felperesek által a közigazgatási eljárás során hivatkozott lényeges állításokra köteles konkrét választ adni (2003. szeptember 30-i Atlantic Container Line és társai kontra Bizottság ítélet, T-191/98 és T-212/98–T-214/98, EBHT, EU:T:2003:245, 575. pont).

120 Az egyedi határozat indokolási kötelezettségének célja a bírósági felülvizsgálat lehetővé tétele mellett az, hogy az érdekelt megtudhassa, hogy a határozat tartalmaz-e olyan hibát, amely lehetővé teszi, hogy az érvényességét vitassa (2003. október 2-i Corus UK kontra Bizottság ítélet, C-199/99 P, EBHT, EU:C:2003:531, 145. pont; 2005. június 28-i Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság ítélet, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P és C-213/02 P, EBHT, EU:C:2005:408, 462. pont).

121 A jelen ügyben mindenekelőtt azt kell hangsúlyozni, hogy az első jogalap jelen része téves előfeltevésen alapul. Ellentétben a felperes előadásával, a Bizottság nem állapított meg a bírság alóli mentesség biztosításához a 2002. évi engedékenységi közlemény 8. pontjának a) alpontjában, illetve 9. és 11. pontjában megállapított feltételeken túl további feltételt. A közlemény 9. pontjából ugyanis egyértelműen kitűnik, hogy a Bizottság nem biztosít a feltételezett kartell miatt kiszabandó bírság alóli mentességet, amennyiben a mentesség iránti kérelem benyújtásának időpontjában már kellő bizonyíték áll rendelkezésére a vizsgálatot elrendelő határozat meghozatalához.

122 Meg kell állapítani továbbá, hogy a megtámadott határozat (312)–(322) és (269)–(274) preambulumbekezdésében a Bizottság kellő mértékben ismertette azokat az indokokat, amelyek miatt úgy döntött, hogy a felperes számára a *gentlemen's agreement* tekintetében nem biztosít a bírság alóli mentességet. A felperes által a Törvényszék előtt ismertetett érvelésből egyébként egyértelműen kitűnik, hogy teljes mértékben megvolt a lehetősége arra, hogy megértse azokat az indokokat, amelyek miatt a Bizottság a *gentlemen's agreement* tekintetében nem biztosított számára a bírság alóli mentességet, és ez lehetővé tette, hogy vitassa e döntés érvényességét.

123 Ezért az első jogalap fennmaradó részét el kell utasítani.

124 Mivel a felperes által előterjesztett egyik jogalap sem megalapozott, a kereset egészét el kell utasítani.

**A költségekről**

125 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2. §-a alapján a Törvényszék a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Mivel a felperes pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján

A TÖRVÉNYSZÉK (kilencedik tanács)

a következőképpen határozott:

1) **A Törvényszék a keresetet elutasítja.**

2) **A Törvényszék az Alstom Grid SAS-t kötelezi a költségek viselésére.**

Gratsias Czúcz Labucka

Kihirdetve Luxembourgban, a 2014. november 27-i nyilvános ülésen.

Aláírások